

**THE ROLE OF INTERNATIONAL EXPERIENCE IN THE DEVELOPMENT OF
PROFESSIONAL COMPETENCE OF PRIMARY EDUCATION TEACHERS**

M. Kulaxmedova

Senior Lecturer of the Department of Preschool, Primary and Special Education Methods Syrdarya
regional center for retraining and advanced training of public educators

INTRODUCTION

Ўзбекистон Республикасида таълим самарадорлигини оширишда замонавий педагогик-психологик сирлардан бири ўқитувчиларда мунтазам изланиш ва ўз ишининг устаси бўлишига қизиқиш уйғотишдан иборатдир. Жумладан, педагог – психологлар тарбияланувчилар билан ўзаро муносабатларда яхши ва ёмонни фарқлашга, ютуқ ва камчиликларини ўз вақтида билишга уринса, педагогик-психологик фаолият самарадорлигининг ярим муваффақиятига эришган бўлади. Шу нуқтаи назардан бугунги кунда ҳар бир педагог – психологлар мустақил равишда ўз имкониятларини аниқлаши, ўз қобилиятларини ва педагогик маҳоратини ривожлантириши керак. Ўзида кўп нарсани ижод қилиши, тавсия қилинганлардан кўпини синаб кўриши, ўз устида тинимсиз меҳнат қилиши, ижодкор бўлишини ҳам ўзи белгилайди. Президентимиз Ш.Мирзиёевнинг 2019 йил 8 октябрдаги ПФ – 5847 – сон Фармони ҳам мазкур муаммо ечимига оид теран фикрлар билдирилган. Зеро, таълим жараёнида фаолият юритаётган педагог – психологлар ўзининг тажрибасини таҳлил қилиб, ўз диққатини тобора муваффақиятли жиҳатларга қаратади, ўзининг иш самарадорлигини пасайтираётган ўқитувчилар муаммоларни ва қийинчиликларни ҳам кўра олиб, уни бартараф этиш йўллари топади.

Ўқитувчилар фаолиятида дастлабки қийинчиликлардан бири таълим жараёнида фаолият юритаётган ўз фаолиятига нисбатан таълимий, маънавий ва жисмоний жиҳатдан тайёргарлиги сустлигидир. Уларда фаолиятига нисбатан бепарволик, сустлик, маъсулятсизлик пайдо бўлади. Шу туфайли таълим самарадорлигини оширишнинг пасайишига олиб келади.

Эндигина ўз фаолиятини бошлаётган педагог-психологлар дуч келадиган асосий қийинчиликлари, уларнинг таълим-тарбия жараёнидаги қийинчилиги шарт-шароитларга тезкорлик билан мослашмаслиги, кескинлик, бепарволик, ўз ишидан қониқмаганлиги, психологик ҳолати ёки аксинча, уни бартараф қилиш учун жадал интелекти, педагогик маҳоратининг етишмаслиги уни такомиллаштириш, педагогик фикрлашни секинлиги, малака ва кўникмаларни ривожлантиришни таъминлайдиган тетиклик, уддабуронлик, мобилизацион тайёргарлик, эмоционал кўтаринкилик ҳолатининг мавжуд эмаслигидир. Муассасалардаги ўқитувчилар таълим сифат ва самарадорлигини оширишда замонавий инновацион жадаллик билан амалга оширадиган интерфаол усуллардан унумли ўз ўрнида ҳам мавзуга доир, ҳам мутахассисликка доир, ҳам замон талабига мослаштирган ҳолда қўллаш мақсадга мувофиқдир. Таълимда ўқитувчилар фаолиятдаги қийинчиликлардан яна шуни таъкидлашимиз мумкинки, педагогик вазиятда зиддиятлар узоқ давом этиши, ўз вақтида ҳал қилинмаганлиги, муваффақиятсизликка дучор бўлиши, вазиятда нафақат психологик узилишлар, балки ўз-ўзини баҳолашнинг пастлиги, педагогик маҳоратни такомиллаштиришнинг тормозланиши салбий ҳолатга олиб келади. Шундай экан таълим самарадорлигини оширишда педагогик вазифаларга фаол муносабатнинг зарур шarti бўлган рағбатлантирувчи услублардан ўз вақтида фойдаланиш бу ижобий ҳал этилишига, унинг шахсий педагогик маҳорати захирасини сафарбар қилади, бу эса педагогнинг ижодий фикрлашини рағбатлантиришига манба бўлиб хизмат қилади.

MAIN PART

Демак, таълим самарадорлигини оширишда ўз педагогик фаолиятини эндигина бошлаган ҳар бир ёш ўқитувчилар асло жисмонан ва руҳан бўшашиши, бутунлай осойишталикка берилиши мумкин эмас.

Педагогик ва психологик адабиётлар таҳлили, қийинчилик – инсоннинг субъектив психологик ҳолати эканлигини, у ҳамма вақт ҳам ташқи кузатувчи таҳлил учун қулай эмас деган хулоса қилишга имкон беришини, бу эса ҳеч ким ўқитувчининг касбий қийинчиликларини унинг ўзидан кўра яхшироқ аниқлай олмаслигини ва уларни бартараф қилиш йўллари ҳам ўзидан бошқа киши топа олмаслигини таъкидлайди. Демак, ўқитувчилар фаолиятида касбий қийинчиликларини тадқиқ қилишнинг янада қулай йўли бу, ўз-ўзини ташхислаш ҳисобланади. Таълимда интеграцион фан ютуқларидан фойдаланиш, олимлар эришган натижаларидан, назарий билимни амалиёт билан боғлаш, илмий билимларнинг маълум бир мақсадга йўналганлигига боғлиқлигини англай олиш лозим.

Ўқитувчилар маълум бир мақсадга йўналтирилган ғоялар билан таъминлашдан аввал амалиёт асосида аниқланган эҳтиёж бўлиши керак. ўқитувчилар меҳнатини ўрганиш жараёнида қатор шарт шароитларга риоя қилиш кўзда тутилади. Нафақат ўқитувчилар лик касбида узок ўтмиш тажрибаларидан фойдаланиш даркор, балки ўқитувчилар касбий ривожланишининг энг яқин ва олис истиқболларини ҳам белгилаш зарур. Бу ўқитувчиларнинг таълим–тарбия жараёнида пайдо бўладиган муаммоси айнан нимадан иборатлигини ва унинг сабаби айнан нима эканлигини аниқлаш, сабаб ва оқибатларини педагогик қийинчилик оқибати билан қориштирмасликка имкон беради. Бунда педагогик ташхислашнинг педагогик– психологлар касбий фаолиятини тезкор коррекциялаш имкониятини берадиган ўзига хос жиҳатлари намоён бўлади. Ўқитувчилар фаолиятни ўз-ўзида таҳлил қилиш жараёнида ўзининг таълим–тарбиявий фаолияти натижалари ва хусусиятларининг ҳолатини ўрганади, педагогик– психологик зиддиятлар ўртасидаги сабаб ва оқибатли боғланишларни аниқлайди, ўқувчиларга таълим ва тарбия беришни янада такомиллаштириш йўллари белгилайди

CONCLUSION

Хулоса қилиб айтганда, таълим самарадорлигини оширишда ҳар бир ўқитувчилар фундаментал билимга эга бўлиши, касбий билим, кўникма ва малакаларини эгалаши, ўз касбий фаолияти натижаларини англаб етиши, унинг келгуси педагогик – психологик фаолиятини янада ривожлантириши учун такомиллашган усулларни излаш ва уларни ўзлаштириш заруриятини таъминлаш мақсадга мувофиқдир.

REFERENCES

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 8 октябрдаги ПФ – 5847 – сон Фармони.
2. Холиқов А.А. Педагогик маҳорат. – Т.: Иқтисод -молия, 2011.
3. Педагогика. М.Тохтаходжаеванинг умумий таҳрири остида. – Т.: Ўзбекистон файласуфлари миллий жамияти, 2010. Syrdarya regional center for retraining and advanced training of public educators